

Een minderheidskabinet

Korte omschrijving

Op 23 februari 2026 trad het kabinet-Jetten aan. Aan de hand van een PowerPoint laat je de belangrijkste stappen zien van het besluit om tot een minderheidskabinet te komen. Vervolgens gaan de leerlingen/studenten aan de slag met een opdracht over de voor- en nadelen van een minderheidskabinet ten opzichte van een meerderheidskabinet en verkennen zij de inhoudelijke consequenties van het feit dat kabinet-Jetten een minderheidskabinet is.

Leerdoelen

- Leerlingen/studenten kunnen uitleggen wat een minderheidskabinet is.
- Leerlingen/studenten kunnen ten minste één voordeel en één nadeel opnoemen van een minderheidskabinet ten opzichte van een meerderheidskabinet.

Materiaal

- PowerPoint
- Pennen
- Lege A4'tjes

Duur

30 – 45 minuten

De werkvorm stap voor stap

Stap 1 – de totstandkoming van dit minderheidskabinet

Leg aan de hand van dia 1 tot en met 15 het volgende uit:

- Na de val van het vorige kabinet (kabinet-Schoof) op 3 juni 2025 werd een vervroegde Tweede Kamerverkiezing uitgeschreven, die plaatsvond op 29 oktober 2025.
- De Tweede Kamer kreeg hiermee een nieuwe samenstelling, met D66 als nieuwe grootste partij (evenveel zetels als de PVV, maar meer stemmen).
- Hierna begon het formatieproces: de zoektocht naar een coalitie van partijen die samen willen werken.

- In dit proces wordt doorgaans eerst gezocht naar een coalitie van partijen die samen een meerderheid van tenminste 76 zetels kunnen vormen, zodat de plannen van de nieuwe coalitie een meerderheid in de Tweede Kamer hebben.
- D66, VVD en CDA wilden in ieder geval met elkaar samenwerken, maar zij hadden samen 66 zetels: niet genoeg voor een meerderheid.
- Vanwege haar zetelaantal had ook de PVV een voor de hand liggende coalitiepartner kunnen zijn. Geen van de drie partijen had echter vertrouwen in de PVV, en wilden niet met die partij samenwerken. Ook met de partij Forum voor Democratie wilden ze alle drie niet samenwerken.
- Een andere grote partij die qua zetelaantal voor de hand lag, was GroenLinks/Partij van de Arbeid. De VVD sloot een samenwerking met die partij echter uit.
- Nog een andere grote partij die qua zetelaantal voor de hand lag, was JA21, maar D66 zag samenwerking met deze partij niet zitten.
- Zonder deze genoemde partijen zouden minimaal 3 extra (kleine) partijen nodig zijn om tot een meerderheid te komen.
- D66, VVD en CDA besloten vervolgens om te starten met de vorming van een minderheidskabinet. De 3 partijen hebben 66 zetels in de Tweede Kamer (76 nodig voor een meerderheid) en 22 zetels in de Eerste Kamer (38 nodig voor een meerderheid).
 - Je kunt hier nog bij vertellen dat in de tussentijd 7 Tweede Kamerleden van de PVV, onder leiding van Tweede Kamerlid Gidi Markuszower, zijn afgesplitst. Zij vormen nu Groep Markuszower.
- D66, VVD en CDA hebben samen het coalitieakkoord 'Aan de slag!' gepresenteerd.
- Op maandag 23 februari is de bordesfoto gemaakt met alle nieuwe ministers en staatssecretarissen van kabinet-Jetten.

Stap 2 – opdracht 1

- Een minderheidskabinet heeft voor- en nadelen ten opzichte van een meerderheidskabinet. In deze opdracht krijgen de leerlingen/studenten 8 kenmerken (a t/m h) die ze in de juiste vakje in de tabel moeten plaatsen. De leerlingen/studenten kunnen deze opdracht in duo's maken.
- In de PowerPoint staan de kenmerken en de tabel. De leerlingen kunnen de tabel overnemen op een leeg A4'tje en vervolgens de letters a t/m h in het juiste hokje zetten.
- Op de volgende slide staan de juiste antwoorden.

Stap 3 – opdracht 2

- Leg uit dat een belangrijk kenmerk van het minderheidskabinet is dat de coalitie voor ieder voorstel opnieuw op zoek moet naar een meerderheid. Afhankelijk van de inhoud van het voorstel, zal dat waarschijnlijk een meerderheid met linkse of rechtse, en/of met progressieve of conservatieve partijen zijn.¹

¹ Een kanttekening hierbij is dat sommige politieke partijen bij voorbaat al duidelijke inhoudelijke voorwaarden hebben gesteld aan hun bereidheid om dit kabinet überhaupt te helpen aan meerderheden. Zo heeft de SGP aangegeven dat het voor hun eventuele steun aan voorstellen belangrijk is dat het kabinet terughoudend is bij ontwikkelingen op medisch-ethisch gebied. Maak zelf de afweging of het relevant is om deze nuance aan te brengen, of dat het beter is om deze achterwege te laten omwille van de begrijpelijkheid van het begrip minderheidskabinet.

- De leerlingen/studenten gaan zich nu politiek-strategisch inleven in kabinet-Jetten. Er moeten twee voorstellen een meerderheid krijgen in de Eerste en Tweede Kamer.
 1. 20 miljard voor natuur- en stikstofbeleid om de staat van de natuur en het milieu te verbeteren.
 2. De belastingverlaging op autobrandstoffen (benzine en diesel) wordt tot en met 2027 verlengd.

Welke politieke partijen zal kabinet-Jetten als eerste benaderen voor steun?

- Je kunt deze vraag plenair bespreken, maar natuurlijk ook de leerlingen/studenten instrueren om er in tweetallen/groepjes over na te denken.
- Dit zijn mogelijke antwoorden op de vraag:
 1. 20 miljard voor natuur- en stikstofbeleid om de staat van de natuur en het milieu te verbeteren.
 - Investeren in natuur en het verminderen van de stikstofuitstoot is iets waar partijen die de natuur, het klimaat en duurzaamheid belangrijk vinden voorstander van zijn. Dit zijn vaak de meer links-progressieve partijen, denk aan GroenLinks/Partij van de Arbeid en de Partij voor de Dieren. Het is dus kansrijk voor kabinet-Jetten om als eerste deze partijen te benaderen voor steun voor dit plan. Met steun van deze partijen heeft het plan in de Tweede Kamer $67 + 20 + 3$ is 90 zetels en in de Eerste Kamer $22 + 14 + 2$ is 38 zetels. Dat is twee keer een meerderheid.
 2. De belastingverlaging op autobrandstoffen (benzine en diesel) wordt tot en met 2027 verlengd.
 - Waar de meeste linkse, progressieve politieke partijen opkomen voor het klimaat en duurzame vervoersalternatieven zoals de trein en elektrisch rijden, zijn het de politieke partijen aan de rechterkant van het spectrum die opkomen voor de burgers en ondernemers die de brandstofauto als voornaamste vervoermiddel gebruiken. Bijvoorbeeld de SGP, JA21, maar ook de BBB (die in de Tweede Kamer weliswaar maar 4 zetels heeft, maar in de Eerste Kamer 12, door de grote winst die ze in 2023 boekten tijdens de Provinciale Statenverkiezingen. Het is dus kansrijk voor kabinet-Jetten om als eerste deze partijen te benaderen voor steun voor dit plan. Met steun van deze partijen heeft het plan in de Tweede Kamer $66 + 4 + 9 + 3$ is 82 zetels en in de Eerste Kamer $22 + 12 + 2 + 2$ is 38 zetels. Dat is twee keer een meerderheid.